GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 22261
קובץ: תשובות סופיות

היסטוריה

שאלון 22261

הוראות לנבחן

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות. יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

הוראות

מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים: חלק א (פרק ראשון, פרק שני) וחלק ב (פרק שלישי, פרק רביעי).

יש לענות סך הכול על שלוש שאלות, משני פרקים לפחות (לכל שאלה – 33⅓ נקודות).

שימו לב: אין חובה לבחור שאלות משני החלקים.

משך הבחינה: שלוש שעות וחצי ללא הפסקה.

חלק א

א. מבנה השאלון: בחלק זה שני פרקים.

פרק ראשון – מלחמת העולם השנייה והשואה

פרק שני – לאומיות וציונות

ב. חומר עזר מותר בשימוש: 1. ספר הלימוד שאושר בנושא מלחמת העולם השנייה, טוטליטריות ושואה, וספר הלימוד שאושר בנושא לאומיות וציונות.

הספרים יכולים להיות מסומנים במדגש (מרקר) או בעיפרון, אך בלי הערות בכתב.

אפשר לציין תקופות או נושאים באמצעות מדבקות (סימניות) הבולטות מן הספר.

2. עותק מודפס של כותרות יחידות ההוראה "איך יכול אדם".

נספחים: לשאלה 2 (כרזת תעמולה); לשאלה 10 (שער עיתון).

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

חלק ב

הוראות

א. מבנה השאלון: בחלק זה שני פרקים.

פרק שלישי – המאבק על הקמת מדינת ישראל

פרק רביעי – סוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל

שימו לב: אם לא עניתם על שלוש שאלות בחלק א – יש לבחור שאלה/שאלות מחלק ב (סך הכול – שלוש שאלות בבחינה כולה).

ב. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

בהצלחה!

תשובות סופיות

חלק א – פרק ראשון – מלחמת העולם השנייה והשואה

שאלה 1

א. עובדות: 1933 – החמרה (חרם 1 באפריל, חוק הפקידות, איסור שחיטה כשרה, שרפת ספרים, תעמולה), כ־37,000 מהגרים; 1934–אמצע 1935 – הפוגה, כ־23,000/21,000; 1935 – חוקי נירנברג (שלילת אזרחות, בידוד, השפלה), 1936 – כ־25,000; 1936–1937 – רגיעה זמנית בגלל האולימפיאדה בברלין, 1937 – כ־23,000; 1938 – החמרה (אריזציה, סימון שמות ודרכונים, גירוש יהודים פולנים, ליל הבדולח, שליחה למחנות ריכוז), כ־35,000. קשר: עובדה אחת + נתון אחד מן הגרף + הסבר כיצד ההחמרה/הרגיעה השפיעה על היקף ההגירה.

ב. שני מהלכים צבאיים 1941–1945 + השפעה של כל אחד: הפלישה לברית המועצות (יוני 1941) – מעבר להרג המוני בידי האיינזצגרופן (באבי יאר, פונאר) והתגבשות "הפתרון הסופי" (ואנזה, מחנות השמדה); כיבוש הונגריה (מרץ 1944) – ריכוז בגטאות וגירוש כ־430 אלף יהודים לאושוויץ במאי–יולי 1944; נסיגת הגרמנים 1943–1945 – חיסול גטאות ומחנות, טשטוש עקבות, צעדות מוות.

שאלה 2

א. חשיבות: הטמעת האידאולוגיה ועיצוב דרכי החשיבה (משרד התעמולה של גבלס, שליטה בעיתונות וברדיו); הצבעה על "אויבים" והכשרת הקרקע לרדיפתם; גיוס האוכלוסייה לפעולה למען המשטר; עיצוב דור של "אדם חדש" (תוכניות לימודים, נוער היטלר). מקור חזותי מספר הלימוד (למשל עטיפת ספר הילדים "פטריית הרעל", 1938) + הסבר כיצד הוא מבטא את חשיבות התעמולה/החינוך.

ב. עקרונות בכרזה (שניים): מרחב מחיה – כיבוש פולין ויישוב מערבה בגרמנים, "בבנייה ובהרחבה של הרייך הגדול"; תורת הגזע – בני הגזע הגרמני כיוצרי תרבות שיתיישבו בוורטגאו; עקרון העם – קריאה לכל בני הלאום לחזור לרייך; עקרון המנהיג – הקריאה בשם הפיהרר. מימוש לאחר כיבוש פולין (שתי פעולות): סיפוח מערב פולין (ורטגאו), גירוש פולנים ויהודים לגנרל־גוברנמן ויישוב גרמנים אתניים; כליאת ורציחת האינטליגנציה הפולנית, עבודת כפייה, ריכוז היהודים בגטאות; ניצול המשאבים הכלכליים.

שאלה 3

א. מטרות (שתיים): הכחדה עקיפה בתנאי חיים קשים – "אנחנו מחויבים לגווע", "סופנו לאבדון ולכליה גמורה", "כיצד יכול קהל שלם להתפרנס"; בידוד היהודים מן האוכלוסייה על פי האידאולוגיה – "כמצורע שאין לו מקום בחברה", "היהודי מזוהם"; השפלה – "המדוכאים והרצוצים, הבזויים והשפלים". דרך ההתנגדות: קידוש החיים – "השאיפה לחיים", "כוח מופלא", "שציוותה לנו את החיים". פעולות (שתיים): מטבחים ציבוריים ועזרה הדדית, הברחת מזון, חינוך במחתרת, תנועות נוער, תרבות, עיתונות מחתרתית, תיעוד ("עונג שבת"), מערך בריאות, בתי מלאכה.

ב. השינוי: מהתנגדות באמצעות "קידוש החיים" להתארגנות מחתרתית והתנגדות חמושה לגירושים ולחיסול הגטאות. מדוע: ההכרה (בעקבות ידיעות על פונאר, חלמנו והגירוש הגדול מגטו ורשה) שמדיניות הנאצים מכוונת להשמדת כל היהודים; לכן חלק מן היהודים בחרו במאבק חמוש ובמוות בכבוד. מקור מספר הלימוד המבסס את ההסבר (למשל כרוז אבא קובנר בגטו וילנה, 1 בינואר 1942) + הסבר.

חלק א – פרק שני – לאומיות וציונות

שאלה 4

א. שתיים מתוך: כריתת בריתות עם כוחות חיצוניים – "השגרירים ששלחנו לחוץ לארץ", פנייה לצרפת ולאנגלייה; מאבק צבאי – "ואכן מצטיין בכך צבאנו, ובהתלהבותם הרבה מסתערים מועטים על המונים"; גיוס כספים – "וַעַד פולני העורך מגבית למעננו", "תרומות כספיות רבות"; טיפוח תודעה לאומית ותחושת שותפות – "אין אפוא לסמוך אלא על האלוהים, על עוז רוחנו ויציבותנו".

ב. תחומים: התיישבות – מושבות, קבוצה (דגניה), התרחבות לגליל ולשומרון, תל אביב (1909); חברה־תרבות־פוליטיקה – מפלגות (הפועל הצעיר, פועלי ציון), תחיית העברית, חינוך עברי (גימנסיה, טכניון); ביטחון – בר גיורא (1907), השומר (1909). חשיבות (לאחת): תשתית להתפשטות היישוב וצמיחה כלכלית / מסגרות ארגוניות והנהגה עתידית / חינוך לאומי וגיבוש סביב שפה / הגנה עצמית כמשימה לאומית. מקור מספר הלימוד (למשל תצלום הגרלת המגרשים של "אחוזת בית", 1909) + הסבר.

שאלה 5

א. מטרות: שחרור מכובש ו/או הקמת מדינה עצמאית ללאום (כולל איחוד בני הלאום); גיבוש הזהות הלאומית המשותפת וביסוסה בקרב בני הלאום. מקור מספר הלימוד שבו דרך פעולה של ההנהגה (למשל תוכנית באזל, הקונגרס הציוני הראשון, 1897 – ארגון, הקמת מוסדות ופעולה מדינית) + הסבר כיצד נועדה לקדם אחת המטרות.

ב. אבל: ב"השקפה" – אבל של כל הציבור ("אלפי עיניים גם בעירנו ובשאר ערי ארצנו") ואבל כבד ("הצער והכאב הלוהט"); ב"חבצלת" – אבל של "איזה אנשים מירושלים", אבל "מוזר" בעל מאפיינים של עבודה זרה ("על יד האשֵרה"). הערכה: ב"השקפה" – מנהיג גדול שהקדיש חייו לאומה, שקשה למצוא לו מחליף, ופועלו הצלחה (הציונות המדינית, הקונגרס, האוצר הלאומי); ב"חבצלת" – כופר חסר דת שהזיק לעם והביא רעיונות זרים, ופועלו כישלון ("הטעיה", "חלום שווא", "הבל ורעות רוח"). סיבה: עמדת העיתון – "השקפה" של משפחת בן יהודה, ביטא את היישוב הציוני; "חבצלת" ביטאון החרדים בירושלים, שהתנגדו לציונות ולהשכלה; או עיתוי הפרסום (ימים ספורים לעומת חודשים אחרי המוות).

שאלה 6

א. תנועה + מעצמה + השפעה, למשל: איטליה – צרפת סייעה לפיימונטה נגד אוסטריה (פלומבייר 1858, מלחמת 1859, סיפוח לומברדיה) תמורת סבויה וניס; אוסטריה התנגדה לאיחוד; פרוסיה – תבוסות אוסטריה וצרפת סייעו להשלמת האיחוד. יוון – העות'מאנים התנגדו, רוסיה, בריטניה וצרפת השמידו את הצי הטורקי־מצרי (נווארינו). פולין – רוסיה, פרוסיה ואוסטריה שלטו בה ודיכאו את המרידות. גרמניה – אוסטריה, צרפת ודנמרק התנגדו לאיחוד. מקור מספר הלימוד על השפעת מעצמה על הציונות עד 1920 (למשל הצהרת בלפור, 2 בנובמבר 1917) + הסבר.

ב. שניים מתוך: החשש ממרידה/נטיות לאומיות – חיפושים ומעצרים של "שנחשדו כמורדים", "מכוננים הכול בשביל מרד כללי", "קן המרד"; החשש מריגול וסיוע לבריטים – איסור הדלקת נר "שמא ישתמשו באור לעשיית אותות וסימנים לספינות המלחמות"; הבטחת השליטה ונאמנות התושבים – "להרחיק, לפי שעה, את האנשים המסוכנים האלה מן הארץ"; רתימת התושבים למאמץ המלחמתי – "דרש מאת היהודים נשק", "דרש כסף", חטיפת אנשים לעבודה.

חלק ב – פרק שלישי – המאבק על הקמת מדינת ישראל

שאלה 7

א. סיבות לשיתוף הפעולה (תנועת המרי העברי, אוקטובר 1945): תגובה על מדיניות בריטניה לאחר המלחמה – ממשלת הלייבור המשיכה את מדיניות הספר הלבן והגבלות העלייה, ושר החוץ בווין סירב לפתוח את שערי הארץ לעקורים (הצהרת בווין); ההכרה בצורך הדחוף במדינה שתהיה מקלט לעם היהודי אחרי השואה; ההכרה שפעולה משותפת ומתואמת של כל המחתרות תאפשר פעולות בהיקף ובעוצמה גדולים שישפיעו על הבריטים ועל דעת הקהל העולמית. סיבה להפסקה (אחת מתוך): מתח מתמיד בין הארגונים ותפיסות שונות של דרך המאבק; בעקבות "השבת השחורה" (29 ביוני 1946) הגיעה הנהגת היישוב למסקנה שהמאבק המשותף לא שינה את מדיניות בריטניה ועלול לסכן את המפעל הציוני, ודרשה לחזור ל"מאבק צמוד" ולנתק את הקשר עם האצ"ל והלח"י; פיצוץ מלון המלך דוד (22 ביולי 1946) העמיק את הקרע ואת חוסר האמון.

ב. טענת בן גוריון: אין כוונה לפרק את הפלמ"ח ("הוא בדותא") אלא את המטה הארצי שלו, וזה צעד הכרחי ונכון. נימוקים (שניים מתוך): הקמת המדינה וצה"ל מחייבות שינוי ארגוני ואי אפשר לשמר את צורות הארגון שלפני כן; לצבא יש מטה כללי וחזיתות, ואין צורך ואפשרות במטה נוסף שייתן הוראות או יגייס אנשים; הפלמ"ח אינו יחידה פוליטית או אידאולוגית נפרדת, ולכן אין הצדקה למטה נפרד. טיעון נגד: אין לפרק את מטה הפלמ"ח, כי פירוקו אינו הכרחי ועלול לפגוע בצבא ובמאמץ המלחמתי; נימוק (אחד מתוך): לפלמ"ח אופי ייחודי ותרבות פיקוד ולחימה משלו; חטיבות הפלמ"ח הוכיחו את עצמן במלחמה; הפירוק נבע משיקולים פוליטיים (זיהוי הפלמ"ח עם מפ"ם); מפקדים בכירים עלולים לפרוש ולפגוע בכושר הצבא.

שאלה 8

א. מדיניות פנים: מלחמת העולם גבתה מבריטניה מחיר כלכלי כבד, והציבור דרש להשקיע בשיקום המדינה ולא באחזקת האימפריה; האופוזיציה וחלק מן הציבור לחצו להחזיר את החיילים (כ־100,000) ממאבק חסר תכלית בארץ־ישראל; ביקורת פנימית על הפגיעה בתדמית בריטניה בעקבות היחס לעקורים ולמעפילים. מדיניות חוץ: ירידת כוחה של בריטניה ותלותה בארצות הברית, שלחצה לפתור את השאלה ולהתיר עלייה של 100,000 עקורים; מאבק היישוב חייב את בריטניה להקצות כוח אדם ומשאבים רבים; השיחות (ועידת לונדון 1946–1947) הגיעו למבוי סתום; דעת קהל עולמית עוינת בעקבות המאבק על ההעפלה.

ב. במלחמה הקרה נאבקו שתי המעצמות על אזורי השפעה, וכל אחת סברה שהכרה במדינה יהודית תאפשר לה דריסת רגל באזור ותמנע זאת מיריבתה. ברית המועצות: רצתה לזרז את הוצאת בריטניה מן המזרח התיכון; לפלג את הגוש המערבי ולמנוע חזית משותפת של ארצות הברית ובריטניה; טענה שסבל היהודים בשואה מצדיק מדינה (נאום גרומיקו, מאי 1947). ארצות הברית: לחץ יהודי ארצות הברית והמנהיגים הציונים ורצון לזכות בתמיכת היהודים בבחירות; לחץ דעת הקהל הכללית בעקבות השואה; תמיכת ברית המועצות דרבנה אותה לתמוך כדי לא להשאיר לה את החלל. נמנעות/מתנגדות: בריטניה נמנעה – בגלל תלותה בארצות הברית לא הצביעה נגד, ובשל רצונה לשמור על קשריה עם מדינות ערב (נפט) לא הצביעה בעד, וכן משום שהיא עצמה העבירה את השאלה לאו"ם; מדינות ערב ומוסלמיות התנגדו כי דרשו מדינה ערבית בכל ארץ־ישראל; מדינות חששו לפגיעה ביחסיהן עם העולם הערבי.

שאלה 9

א. אתגרים (שלושה מתוך): התמודדות עם התקפות יזומות של ערבים במקומות שונים בארץ בו־זמנית; נתוני פתיחה קשים – יתרון גאוגרפי וטריטוריאלי לערבים, יישובים בשטחים הרריים ושליטה על צירי התנועה; לחימה בערים המעורבות וטשטוש הגבולות בין חזית לעורף; מלחמת הדרכים – עורקי תחבורה עברו בשטחים ערביים, יישובים נותקו, ירושלים נצורה ושיירות גבו מחיר כבד; מחסור חמור בנשק; היעדר צבא סדיר ופיצול בין שלוש מחתרות; הצורך להימנע מעימות עם הצבא הבריטי שעדיין שלט; השלכות המצב הביטחוני על הזירה המדינית – נסיגת ארצות הברית מתמיכתה בחלוקה (הצעת הנאמנות) והמחלוקת על הכרזת המדינה. התמודדות: תוכנית ד' – מעבר מהגנה ליוזמה; מבצע נחשון ומבצעים נוספים לפריצת הדרך לירושלים ושיירות גדולות; כיבוש ערים (טבריה, חיפה, יפו, צפת); רכש נשק בחו"ל (עסקת הנשק הצ'כית); גיוס כללי; מנהלת העם; מגבית בארצות הברית.

ב. מטרה שהושגה: השתלטות על שטחים ועל נקודות אסטרטגיות בארץ־ישראל המנדטורית וסיפוחם – מצרים וירדן כבשו את רוב השטח שהוקצה למדינה הערבית, ובסוף המלחמה שטחים אלה נותרו בשליטתן; לא קמה מדינה ערבית עצמאית (סיפוח הגדה המערבית ומזרח ירושלים לירדן, שליטת מצרים ברצועת עזה). מטרות שלא הושגו: חיסול מדינת ישראל; הקמת מדינה פלסטינית על כל שטח ארץ־ישראל. מדוע לא הושגו: ישראל ניצחה וגדלה מעבר לתוכנית החלוקה; כושר הלחימה של צה"ל והתעצמותו; פיצול ויריבות בין מדינות ערב; היעדר פיקוד עליון ותיאום; מוטיבציה נמוכה וקשיי אספקה.

חלק ב – פרק רביעי – סוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל

שאלה 10

א. דה־קולוניזציה: תהליך היסטורי של התפרקות האימפריות הקולוניאליות ומאבק הקולוניות באסיה ובאפריקה לעצמאות, שהתעצם לאחר מלחמת העולם השנייה (בשנות ה־50 וה־60); במהלכו השתחרר האדם השחור (כהה העור) משליטת השלטון הקולוניאלי, בתמיכת מעצמות העל. ביטוי בשער (שני רכיבים): מפת יבשת אפריקה ברקע והכותרת "צועד באפריקה" – העיתון מוקדש לאפריקה; הדמות הגדולה של אדם כהה עור המניף מטאטא ומגרש את דמויות השלטון הקולוניאלי – ביטוי למאבק לשחרור; הכיתוב "החוצה!"; הדמויות המסולקות חובשות קסדות קולוניאליות, אוחזות שוט ואזיקים ומזוודות – סמלי השלטון בכוח ועזיבת המקום; התאריך 1960 – שיא התהליך, "שנת אפריקה"; העיתון סובייטי – מעיד על תמיכת מעצמות העל ועל עמדה ביקורתית כלפי הקולוניאליזם. גורמים (שניים מתוך): התפתחות רעיון הלאומיות ומאבק התנועות הלאומיות; התנגדות שתי מעצמות העל לקולוניאליזם; התנגדות דעת הקהל; משבר כלכלי בבריטניה ובצרפת אחרי מלחמת העולם השנייה; ירידה ברווחיות המושבות; שינוי ביחסי הכוחות והמלחמה הקרה; השפעת האו"ם; הקמת הליגה הערבית; השפעות מלחמת העולם השנייה על אזרחי הקולוניות.

ב. השפעת הדה־קולוניזציה: התגבר המתח בין מוסלמים ליהודים, משום שהיהודים נחשבו לתומכי המעצמה הקולוניאלית; התערער הביטחון הבסיסי של היהודים במדינות שהשתחררו, כי השלטון הקולוניאלי הגן עליהם מפני האוכלוסייה המקומית; התחזקות הזהות הלאומית לוותה באימוץ מאפיינים מוסלמיים ובשנאת זרים, והקשתה על היהודים להשתלב בתהליך; פרעות ביהודים בכמה מדינות. גורם נוסף (אחד מתוך): התגברות הלאומיות ודחיית תושבים שנתפסו כזרים; השפעת מלחמת העצמאות – פרעות במצרים, עיראק, לוב, מרוקו, סוריה ועדן; השפעת הקמת המדינה – רוב היהודים קיבלוה בהתלהבות והמתיחות החריפה; החלטות הליגה הערבית (1946–1947) לפגוע ביהודי מדינות ערב; השפעת מבצע קדש ומלחמת ששת הימים (מצרים 1956–1957, לוב 1967).

שאלה 11

א. עלייה הצלה – שיקול: חשש שהיהודים בארצות אלה בסכנה קיומית ומצבם עתיד להידרדר בקרוב; קשיים: צורך לפעול במהירות, להתארגן להבאת קהילות שלמות ולהתארגן במדינות עוינות. עלייה חשאית – שיקול: הופעלה במדינות שלא התירו יציאה חופשית; קשיים: הברחת העולים בסתר בגלל החשש מן הנזק שיגרום פרסום העניין, והפעילות החשאית כרוכה בסיכונים ובקשיים. עלייה מבוקרת – שיקולים: הופעלה בארצות שבהן לא התעורר חשש קיומי לגורל היהודים; צמצום וויסות העלייה ההמונית שלא יקרסו מערכות הקליטה; קשיים: קביעת סדרי עדיפויות על פי קריטריונים של גיל ומצב; הצורך לרכז את היהודים לפני העלייה למיון ולטיפול רפואי; הוויכוח בעד ונגד הגבלת העלייה.

ב. כור ההיתוך: מדיניות שמטרתה לעצב חברה חדשה בארץ־ישראל, ותרבותה מבוססת על מורשת היישוב הוותיק – ציונות, חלוציות, אהבת הארץ, שלילת הגולה – ועל ערכים מן התרבות המערבית המודרנית; העולים נדרשו לאמץ את ערכי החברה הקולטת. תרומה: ילדי העולים נקלטו במערכת החינוך, זכו להשכלה, הטמיעו את השפה והתרבות; הנחלת השפה העברית – שפה משותפת; סייעה בשילוב עולים רבים והקנתה סמלי הזדהות לאומיים ותחושת שותפות; חיזקה את החוסן הלאומי; נוצרה חברה בעלת מכנה משותף (חגים לאומיים, צה"ל). קשיים (שניים מתוך): התעלמות מן המסורות והתרבויות שהביאו העולים – תסכול, נחיתות, קיפוח ואפליה; ויתור על עולמם התרבותי־רוחני; המעבר מחברה מסורתית ופטריארכלית לחברה מודרנית חילונית ערער את מבנה המשפחה ואת מעמד האב ויצר פער בין הדורות; יחס פטרוני ומתנשא של הממסד הקולט.

שאלה 12

א. גורמים הקשורים למדינות ערב (שניים מתוך): ירי מסוריה על אזרחים ישראלים באזורים המפורזים; סוריה הפעילה תוכנית להטיית מי הבניאס; נאצר ריכז כוחות צבאיים, ציוד צבאי ותחמושת בחצי האי סיני; נאצר סגר את מצרי טירן; מנהיגי מדינות ערב ניהלו מלחמת תעמולה ואיימו להשמיד את ישראל; הסכם הגנה בין מצרים לסוריה (נובמבר 1966) ובין מצרים לירדן (מאי 1967). גורם שנבע מהתנהלות ישראל (אחד מתוך): פעולות לשמירת מקורות המים (הפעלת המוביל הארצי, הפסקת הטיית מי הבניאס) שתרמו להידרדרות; גיוס המילואים בישראל; לחץ הצבא ודעת הקהל על הממשלה לצאת למלחמה כדי לזכות ביתרון ההפתעה; תחושת חוסר ברירה בשל כישלון הניסיונות לגייס את המעצמות לפתרון המשבר.

ב. עובדות (שלוש מתוך): המעבר ממיתון לשגשוג כלכלי – בנייה, השקעות, מפעלים, ירידת האבטלה ועלייה ברמת החיים; שינויים במעמד הבין־לאומי – עליית קרנה של ישראל בעיני ארצות הברית כנכס אסטרטגי, ניתוק היחסים עם ברית המועצות וגרורותיה, התקררות ביחסים עם צרפת, החלטה 242; בתחום החברה – גידול בעלייה, רוח לאומית מרוממת, הערצה לצבא, תחילת ויכוח על עתיד השטחים והפלסטינים; ביטחון – עומק אסטרטגי ויתרונות טופוגרפיים (רמת הגולן, החרמון, הרי יהודה ושומרון, סיני), בסיסים לאורך קווי הגבול החדשים; שליטה על כמיליון ערבים פלסטינים. בעיה (אחת מתוך): ממשל צבאי ומחנות פליטים בשטחים; ויכוח עקרוני על השטחים והתגבשות שני מחנות; תחושת עוצמה ושאננות – הנחה שהערבים לא יעזו לתקוף, שתרמה להערכות השגויות ערב מלחמת יום הכיפורים; העמקת התנגדות מדינות ערב ושאיפתן לשחזר את השטחים (מלחמת ההתשה); התחזקות הלאומיות הפלסטינית; גידול בטרור.

שאלה 13

א. גורמים (שניים מתוך): סוריה ומצרים רצו לשקם את כבודן בעקבות התבוסה במלחמת ששת הימים; סוריה ומצרים רצו להשיב לעצמן שטחים שאיבדו במלחמות קודמות (סיני, רמת הגולן); מצרים ראתה במלחמה אמצעי לפתיחת תהליך מדיני שיביא לנסיגת ישראל מסיני, לאחר שנדחו יוזמותיה להסדר. מדוע הופתעה ישראל: זלזלה ביכולת הצבאית של צבאות ערב; כישלון מערך ההתרעה – המודיעין לא פירש נכון את הסימנים המוקדמים ("הקונספציה"); ההנחה שקו בר־לב יעמוד בפני התקפת מצרים הובילה לשאננות ולהתעלמות מן המידע; המצרים הסוו את כוונותיהם ונקטו אמצעי הטעיה (תרגילים).

ב. עובדות מתחומים שונים (שלוש מתוך): חברה – המחדל יצר זעזוע עמוק וטלטלה בהלכי הרוח: התערערה תחושת הביטחון והאמון בהנהגה, ירד מעמד אנשי הצבא; העמקת הקיטוב – הוויכוח על עתיד השטחים, הקמת "גוש אמונים" ו"שלום עכשיו"; ביקורת ציבורית ותנועות מחאה, התפטרות ממשלת גולדה מאיר; פוליטיקה – הזעזועים הכשירו את הדרך למהפך 1977 ועליית הליכוד בראשות מנחם בגין; כלכלה – משבר ממושך: עלויות המלחמה, חרם הנפט, אינפלציה דוהרת, הגדלת החובות, קיפאון וגידול בפערים; מעמד בין־לאומי – ירידה באהדה, מדינות רבות (בעיקר באפריקה) ניתקו יחסים, עצרת האו"ם הכריזה על הציונות כגזענות (נובמבר 1975); הידוק היחסים עם ארצות הברית והגדלת התלות בה; מדיני – הסכמי הפרדת הכוחות, ביקור סאדאת (1977), שיחות שלום, הסכמי קמפ דייוויד (1978) והסכם השלום עם מצרים (1979).

כל הבגרויות בהיסטוריה עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/history